

สมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

TEACHER'S COMPETENCIES AND THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF
SECONDARY SCHOOLS IN PATHUM THANI PROVINCE

ศศิมาพร คชาชัย¹
มัทนา วัฒนอมสัคคี²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี 2) การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 19 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล สถานศึกษาละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครู ตามคู่มือการประเมินสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามคู่มือครูที่ปรึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถนะครูอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริการที่ดี และอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านภาวะผู้นำครู ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกมาตรฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กัน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้านมีการช่วยเหลือเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to find: 1) the teacher's competencies of the secondary schools in pathum thani province, 2) the student care and support system of the secondary schools in pathum thani province, 3) the relationship between the teacher's competencies and the student care and support system of the secondary schools in pathum thani province. The samples in this research consisted of 19 secondary schools in Pathum thani province. The respondents were a school administrator, assistant administrator (student affairs administrators), 1 head of department, and a classroom teacher / a counselor, totally 76 respondents. The research instrument used for gathering data was a questionnaire concerning the teacher's competencies according to the guide for teacher competencies evaluation of the Office of Basic Education and the student care and support system according to the manual of the classroom teacher for the student care and support system by the department of Mental health Ministry of Public Health. The statistics analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The results of this research were as follows:

1. The teacher's competencies of secondary schools in Pathum thani province, as a whole was at a high level, as an individual, were to find : 3 aspects were at the highest level, ranking from the highest to the lowest: teacher's ethics and integrity, student development, service mind. And 8 aspects were at high level ranking from the highest to the lowest: classroom management, self development, teamwork, working achievement motivation, teacher leadership, relationships and collaborative-building for learning management, curriculum and learning management, analysis and synthesis and classroom research.

2. The student care and support system of the secondary schools in Pathum thani province, as a whole was at a high level, as an individual, were to find : 2 aspects were at the highest level, ranking from the highest to the lowest: the counselor, parent who is to related with school for consistently coordination and continuously , a process to help student effectively. Two aspects were at high level, ranking from the highest to the lowest: the systematically management of the student care and support system in the school, professional development for counselor and personnel related to the knowledge, interested, a good attitude and having skills for counselor.

3. The relationship between the teacher's competencies and the student care and support system of the secondary schools in Pathum thani province was correlated at a high level significant at the level of .01

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก่อให้เกิดความตระหนักถึง การดูแลเอาใจใส่ อบรม ขัดเกลา เด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้วางหลักเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ

วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 มีหลักเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยให้จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา รวมทั้งการจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ครูเป็นทรัพยากรบุคคลในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ในเขตปริมณฑล มีการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้มีเด็กและเยาวชนเข้ามามีศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงนำมาซึ่งปัญหาการรอบด้าน อันส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและลบกับนักเรียน เป็นต้นว่า ปัญหาขาดแคลนอาคารเรียน การล่งละเมิดทางเพศ การใช้ความรุนแรงและพฤติกรรม ดุดมภ์ อีกทั้งปัญหาการจำหน่ายบุหรี่และสุราให้กับเด็กและเยาวชน ครอบครัวหย่าร้าง ปัญหาที่อยู่อาศัย ความยากจน ปัญหาการมีงานทำและมีรายได้น้อย รวมถึงปัญหาระเบียบวินัยของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี-สระบุรี, 2555) จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งในจังหวัดปทุมธานี ต้องรีบเร่งดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งปัจจุบันผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีระดับเชาวน์ปัญญาลดลง จากการรายงานผลต่างคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านผู้เรียนยังไม่ถึงระดับที่น่าพอใจ รวมทั้งการออกกลางคันของนักเรียนซึ่งเปรียบเทียบ ปีการศึกษา 2554 - 2555 อยู่ในระดับสูง ทั้งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ซึ่งทำให้ครูต้องทำงานยากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องจากพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของครูบางส่วนขาดความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และICT ในการเรียนการสอนยังไม่มีเท่าที่ควร อีกทั้งการกำกับดูแล นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนยังขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอ ครูมีภาระงานค่อนข้างมาก มีเวลาให้นักเรียนน้อย จำนวนนักเรียนที่ต้องดูแลแก้ไขในความรับผิดชอบมีมาก ในโรงเรียนมีกิจกรรมหลากหลายมากเกินไป ครูส่วนมากไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการทำงานเป็นทีม ขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ขาดการประสานงานที่ดี ครูผู้ซึ่งทำหน้าที่ครูแนะแนวไม่ได้จบสาขาแนะแนวมาโดยตรง และยังพบว่าครูบางคนมีทัศนคติที่ไม่ดี ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูที่ปรึกษาบางคนขาดความต่อเนื่องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บางคนละเลยการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในความรับผิดชอบ และบางคนไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลนักเรียนไม่นำข้อมูลไปปรับใช้เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นเหตุให้การติดตามดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่อง จึงทำให้ลักษณะการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียนนั้นมีน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี สระบุรี, 2555)

“ครู”จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะ และได้รับการยกระดับและพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพตามภารกิจงานในสถานศึกษา ซึ่งการศึกษาเรื่องสมรรถนะ นิยมอ้างอิงนิยามของเดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และทัศนคติหรือแรงจูงใจ (attitude/motive) สมรรถนะครู จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) ดังนั้นครูจึงต้องเตรียมเยาวชนให้รู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งหาแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไขปัญหาช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สามารถกระทำได้โดยใช้ “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ซึ่งในโรงเรียนต้องจัดให้มีในระบบงาน กิจกรรม แผนงาน การให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยต่อนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีระบบขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบ กำกับดูแล ติดตาม นิเทศ และวัดประเมินผลได้ อันนำมาสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีครอบคลุมทั้งด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ (กรมสุขภาพจิต, 2546) ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและประสานสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งใช้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ

แก้วิกฤตสังคมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตตามที่สังคมมุ่งหวัง ทุกปัญหาต้องได้รับการดูแลแก้ไข ป้องกันอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ การเข้าใจปัญหาสาเหตุ และความต้องการของนักเรียน รวมทั้งการให้โอกาสนักเรียน ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ให้ได้รับคำแนะนำอย่างถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน อันจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ(กรมสุขภาพจิต, 2546)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบสมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อทราบการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

วิธีการศึกษา

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัย แบบกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design)

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 21 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งผู้วิจัยได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 19 โรงเรียน แล้วใช้เทคนิควิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก (simple random sampling) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ (ผู้ดูแลฝ่ายกิจการนักเรียน) ครูหัวหน้ากลุ่มสาระ ครูประจำชั้น/ครูแนะแนว รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 76 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน
2. ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสมรรถนะครู หมายถึง ความสามารถของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้เกิดผลที่ประเมินได้โดยศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน
3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามคู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในด้านกระบวนการ (process) มี 4 มาตรฐาน ดังนี้
 - 3.1 การบริหารและการจัดการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
 - 3.2 การพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.3 ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 - 3.4 มีกระบวนการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูตามคู่มือการประเมินสมรรถนะครู ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตอนที่ 3 สอบถามการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามคู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จัดลำดับคุณภาพเป็น (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ (Likert 1961:74)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำผลการศึกษามาปรับปรุงเครื่องมือเพื่อสร้างข้อคำถาม แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ส่วนภาษา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามเป็นรายข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 8 โรงเรียน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 4 คน ทั้งหมด 32 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบัก (Cronbach 1974 : 161) ปรากฏค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 หลังจากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและกำหนดค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นแรกผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ขั้นต่อมาวิเคราะห์ค่าระดับสมรรถนะครูและการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้ คือ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยนำค่าระดับสมรรถนะครูและการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ไปเทียบกับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best 1981 : 182) สุดท้ายเป็นการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 โรงเรียน ได้รับกลับคืนมา จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ไปเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามแนวคิดของเบสท์ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม (X_{tot})

ด้าน	สมรรถนะครู (X_{tot})	ผู้บริหาร (n=38)			ครู (n=38)			รวม (n=19)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (X_1)	4.44	0.46	มาก	4.31	0.67	มาก	4.37	0.58	มาก
2	การบริการที่ดี (X_2)	4.44	0.50	มาก	4.55	0.64	มากที่สุด	4.50	0.57	มากที่สุด
3	การพัฒนาตนเอง (X_3)	4.39	0.58	มาก	4.43	0.63	มาก	4.41	0.61	มาก
4	การทำงานเป็นทีม (X_4)	4.38	0.57	มาก	4.46	0.53	มาก	4.40	0.55	มาก
5	จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (X_5)	4.62	0.51	มากที่สุด	4.52	0.59	มากที่สุด	4.57	0.55	มากที่สุด
6	การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (X_6)	4.26	0.56	มาก	4.17	0.57	มาก	4.21	0.57	มาก
7	การพัฒนาผู้เรียน (X_7)	4.55	0.47	มากที่สุด	4.52	0.55	มากที่สุด	4.54	0.51	มากที่สุด
8	การบริหารจัดการชั้นเรียน (X_8)	4.57	0.47	มากที่สุด	4.32	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก
9	การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (X_9)	4.24	0.57	มาก	4.05	0.70	มาก	4.15	0.64	มาก
10	ภาวะผู้นำครู (X_{10})	4.46	0.47	มาก	4.25	0.58	มาก	4.36	0.53	มาก
11	การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการการเรียนรู้ (X_{11})	4.26	0.54	มาก	4.20	0.63	มาก	4.23	0.58	มาก
รวม (X_{tot})		4.43	0.40	มาก	4.34	0.50	มาก	4.38	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม (X_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X}=4.57$, S.D. = 0.55) ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.54$, S.D. = 0.51) ด้านการบริการที่ดี ($\bar{X}=4.50$, S.D. = 0.57) และอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X}=4.44$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ การพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.41$, S.D. = 0.61) และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.64) มีค่ามัชฌิม

เลขคณิตน้อยที่สุด สำหรับผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, S.D. = 0.40) ในขณะที่ครูมีความคิดเห็นว่าสมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X}=4.34$, S.D. = 0.50) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามแนวคิดของเบสท์ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม (Y_{tot})

ด้าน	การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y_{tot})	ผู้บริหาร (n=38)			ครู (n=38)			รวม (n=19)		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ (Y_1)	4.38	0.40	มาก	4.38	0.64	มาก	4.38	0.53	มาก
2	พัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Y_2)	4.43	0.48	มาก	4.23	0.62	มาก	4.33	0.56	มาก
3	ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (Y_3)	4.73	0.42	มากที่สุด	4.50	0.61	มากที่สุด	4.62	0.53	มากที่สุด
4	มีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Y_4)	4.69	0.38	มากที่สุด	4.49	0.57	มาก	4.59	0.49	มากที่สุด
รวม (Y_{tot})		4.54	0.36	มากที่สุด	4.39	0.56	มาก	4.46	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม (Y_{tot}) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) และด้านมีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.58) และด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.56) มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด สำหรับผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.36) ในขณะที่ครูมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.56) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	รวม (X _{tot})
Y ₁	.532**	.414**	.583**	.367**	.438**	.416**	.519**	.402**	.570**	.569**	.641**	.630**
Y ₂	.557**	.409**	.498**	.316**	.370**	.356**	.405**	.481**	.422**	.535**	.539**	.560**
Y ₃	.467**	.400**	.403**	.340**	.374**	.286*	.369**	.432**	.340**	.480**	.493**	.501**
Y ₄	.493**	.414**	.452**	.304**	.398**	.295**	.442**	.476**	.371**	.511**	.493**	.530**
รวม (Y _{tot})	.576**	.454**	.553**	.358**	.441**	.383**	.498**	.503**	.487**	.588**	.604**	.624**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สมรรถนะครู (X_{tot}) กับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Y_{tot}) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.624$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูในภาพรวม (X_{tot}) กับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ในแต่ละด้าน (Y₁ – Y₄) พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารและการจัดการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ รองลงมาคือด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านมีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมีค่าน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูในแต่ละด้าน (X₁ – X₁₁) กับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม (Y_{tot}) พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้ สมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ สมรรถนะครูด้านภาวะผู้นำครู และสมรรถนะครูด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสำหรับผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า สมรรถนะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ในยุคปัจจุบันเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เอาใจใส่กับการทำงานในหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งจากข้อมูลงานวิจัยพบว่า จบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันมากกว่า 26 ปี จึงทำให้สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ด้วยการติดตามเข้าร่วม การอบรม/สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทาง วิชาการและวิชาชีพของแต่ละบุคคลในองค์กรเพิ่มมากขึ้น จน ส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่มีประสิทธิภาพ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สถานศึกษาวางแผนไว้ ซึ่งนอกเหนือจาก การบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนแล้ว พบว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ยังมีบทบาทในการดำเนินงานอื่นๆ ของโรงเรียนด้วย สมรรถนะครูจึงเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล และ เป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช อนันตสวัสดิ์ ได้ทำการ วิจัยเรื่องโมเดลเชิงสาเหตุและผลของสมรรถนะของครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าระดับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาสมรรถนะครูเป็นรายด้านพบว่า อยู่ใน ระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริการ ที่ดี และอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการชั้น เรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีค่ามัธยฐานเลขคณิต น้อยที่สุด สำหรับผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าสอดคล้อง กัน พบว่า ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ใน ระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีความรัก ศรัทธา ยึดมั่นใน อุดมการณ์ของวิชาชีพครู ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลัก คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้เรียนและสังคม และปฏิบัติตนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นตัวกำหนดระเบียบปฏิบัติของ บุคคลให้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้มีผล สะท้อนออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมี ส่วนช่วยในการสร้างระเบียบแบบแผน และสามารถคลี่คลาย ปัญหา ความขัดแย้งได้ ซึ่งโคเกอร์ (Coker 1976 : 54) กล่าวว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ตนเอง กำลังเผชิญอยู่ ครูที่สามารถแก้ปัญหาในด้านใดได้ก็เรียกว่า มีสมรรถนะในด้านนั้น ดังนั้นครูที่มีสมรรถนะสูง จึงเป็น ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาทุกชนิด

2. จากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตาม มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ครูมีความเห็น ว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด ปทุมธานี มีผู้บริหารและครูเป็นบุคลากรสำคัญที่มีคุณภาพ ซึ่ง เต็มด้วยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนด้านกระบวนการ (process) เป็นอย่างดี จนทำให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรม ซึ่งจากข้อมูลที่ได้พบ ว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนา งานอย่างดียิ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุขตรงตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียนอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ตอบสนองต่อมาตรฐานการศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมาก ยิ่งขึ้น จึงมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้าน กระบวนการดังนี้ ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้อง มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้านการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการบริหาร จัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และ ด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความ รู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสร อะโนตะ ได้ศึกษาสภาพ การปฏิบัติการโครงการ โรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านยางเปียง อำเภอมกนัง จังหวัดเชียงใหม่ สภาพการปฏิบัติการโครงการโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ตามรูปแบบการบริหารจัดการอย่างเป็น ระบบ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา พงษ์เกษ การประเมิน โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam ใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และด้านมีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และด้านการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการเป็นครูที่ปรึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด สำหรับผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการส่งจดหมายไปยังผู้ปกครอง แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัดกิจกรรมวันพบผู้ปกครอง (Classroom meeting) เพื่อรับทราบพฤติกรรมของนักเรียน และสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและนักเรียนและสถานศึกษา มีการติดต่อสื่อสารระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ สารหัง ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบึงโขงหลงวิทยาคม อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ โดยการประสานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน และการนิเทศภายใน ผลการศึกษา พบว่า ทำให้ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมั่นใจที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้และเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูที่ปรึกษา นำไปสู่การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการดำเนินงานจัดทำโครงการกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เช่น วันรักลูกให้ถูกทาง วันเพื่อลูกรัก เพื่อหาโอกาส

ให้ครูที่ปรึกษาได้พบปะพูดคุยติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองรับทราบพฤติกรรมของบุตรหลาน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ในกระบวนการจัดการศึกษาให้มีการดำเนินงาน“ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ในโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการรองรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูกับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สมรรถนะครูมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 42 ด้าน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ มีจำนวน 2 ด้านดังนี้ ด้านค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าสูงที่สุด คือ สมรรถนะครูด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มีการประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และประสานเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และมีการจัดทำแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่กำหนด จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินเพื่อทบทวนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อทบทวน นำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา และเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรณภรณ์ พลนาค ได้ศึกษาการประเมินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 ผลการประเมิน ด้านผลผลิตพบว่า นักเรียนส่วนมากมีค่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) เท่ากับเกณฑ์ปกติของเด็กไทย นักเรียนส่วนใหญ่ได้ใช้ความสามารถพิเศษของตนเอง มีการใช้ชีวิตที่พออยู่พอกิน และมีกระบวนการทำงานได้ผลงานและมีคุณภาพ ด้านกระบวนการพบว่า มีกิจกรรมพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบด้วยวิธีการที่หลากหลาย กิจกรรมส่วนใหญ่จัดประชุมให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม และมีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน และรายงานให้ผู้ปกครองทราบ ด้านปัจจัยพบว่า ผู้บริหารมีกลไกติดตามประเมินความพอเพียงของทรัพยากรการบริหารกับปริมาณอย่างเป็นระบบ

ครูที่ปรึกษาได้รับการประเมินว่ามีความรู้ ความเข้าใจดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ครูมีความรับผิดชอบด้วยตนเองในการรักษาความลับ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลแก้ไขและพัฒนานักเรียนทุกครั้ง และค่าที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่าที่สุดคือสมรรถนะครูด้านบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับด้านครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ให้ความสำคัญ เอาใจใส่กับการสร้างพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้นั้นยังน้อย การออกแบบการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนยังไม่ค่อยสอดคล้องกับบทเรียนและเป็นระบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้สื่อในการพัฒนาผู้เรียนทางด้านนวัตกรรมเทคโนโลยียังไม่หลากหลาย และยังไม่เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียนเท่าที่ควร และการออกแบบการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหานั้นยังน้อยชี้ให้เห็นว่า ในสภาพปัจจุบันครูยังต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สูงขึ้น นอกจากนั้น การติดต่อสื่อสารระหว่างครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมวันพบผู้ปกครอง (Classroom meeting) การเยี่ยมบ้าน การส่งจดหมายยังขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนจึงมีความสำคัญ เป็นการร่วมมือกันในการดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน ป้อนกันและแก้ไขปัญหามาให้นักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ควรทำความเข้าใจ รวบรวม จำแนกแยกประเด็นสภาพของปัญหาของนักเรียนเป็นส่วนย่อยให้ได้ รวมทั้งประมวลหาข้อสรุปของปัญหาอย่างระบบ และนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนนั้นได้ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ห้วงการณ์หรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบได้ไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งครูควรมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตาม เข้าอบรม/สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ และนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน รวมถึงครูมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาด้วย

2. ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ควรมีการดำเนินการตามแผน นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีแผนการพัฒนาที่มุ่งให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น อบรม ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการตามแผน นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

3. ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ควรมีการประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างเครือข่ายระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และมีการจัดทำแผนการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน และปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้

จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินเพื่อทบทวนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อทบทวน นำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนาและเผยแพร่ต่อผู้เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู โดยเฉพาะในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู
3. ควรศึกษาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
4. ควรศึกษาการปฏิรูปการศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 1-2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่1-6)
กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2546.

กิตติพงษ์ สาระหัง. “การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบึงโขงหลงวิทยาคม อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย.” ปรินญาครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

ไกรสร อะโน๊ะ. “สภาพการปฏิบัติการโครงการโรงเรียนต้นแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านยางเปียง อำเภอมกน้อย จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

ชุติมา พงษ์เกษ. “การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4.” คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.

พัฒนพงศ์ พลนาค. “การประเมินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22 อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.

สุรเดช อนันต์สวัสดิ์. “โมเดลเชิงสาเหตุและผลของสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ปรินญาครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัยสมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สกศ., 2551.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี, เอกสารข้อมูลบรรยายสรุป จังหวัดปทุมธานี ปี 2555. 39-48. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556. เข้าถึงได้จาก [http:// www.pathumthani.go.th](http://www.pathumthani.go.th)

Best, John W. **Research in Education**. 4th ed. New Jersey : Prentice - Hall Inc, 1981.

Cronbach, Lee J. **Essential of Psychological Testing**. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers, 1974.

Coker, H. **Identifying and Measuring Teacher Competencies : The Carroll Country Project** (Journal of Teacher Education), 1976.

Daniel, Katz and Kahn, Robert L. **The Social Psychology of Organization**, 2nd ed. New York : John Wiley & Son, 1978.

Likert, Rensis. **New Pattern of Management**. New York: McGraw - Hill, 1961.

